

Nataša Tič Ralijan

V bolečino moraš ugrizniti

NAVDUŠILA ME JE ZE, KO SVA SE, KAKŠNIH PET LET JE OD TEGA, PRVIC POGOVARJALI ZA OBRAZE. KER JE BILA OSVEŽUJOČE DRUGAČNA OD STANOVSKIH KOLEGIC. NENALIČENA, S SREBRNIMI PRAMENI V LASEH, OBLEČENA ZA POPOLDANSKI POTEP PO MESTU. IN ZELO SPROŠČENA. KO SEM JO TOKRAT POVABILA NA KAVO, JE BILA MNOGO BOLJ ZADRŽANA IN KAR NARAVNOST ME JE VPRAŠALA, ALI IMAM ZLE NAMENE. RAZUMLJIVO. PO TRAGEDIJI, KI JE PRETRESLA NJENO DRUŽINO, SO SE VRSTILI IN SE ŠE VRSTIJO ZAPISI V MEDIJIH, KI MED SEBOJ TEKMUJEJO V GNUSNOSTI IN ŠKANDALOZNOSTI. PO NEKAJ VPRAŠANJIH SE JE VENDARLE SPROSTILA. KAJTI NE GLEDE NA VSE PREIZKUŠNJE, KI JIH PRINAŠA ŽIVLJENJE, OSTAJA NATAŠA VELIKO SONCE. NAVIDEZ KRHKI IN ETERIČNA, A V SEBI TRDNA IN MOČNA KOT JEKLO, SPLOH KO GRE ZA NJENE NAJBЛИŽJE.

Nekateri že od malega sanjajo o igralskem poklicu, vi pa ste se na AGRFT vpisali šele tri leta po srednji šoli. Kaj ste si želeli postati pred tem? Bila sem iz Pirana in v glavi nisem imela nobenega poslanstva. *(Nasmešek.)* Po srednji upravno-administrativni šoli sem šla delat, a videla sem, da to ne bo šlo. Razmišljala sem, kaj bi študirala, in vpisala sem se na višjo upravno šolo, kar se mi je zdelo logično nadaljevanje. Potem sem spoznala nekaj zanimivih ljudi, slišala

sem razne zgodbe in sem se začela pripravljati na sprejemne izpite na Akademiji.

Branko Đurić - Đuro mi je nekoč dejal, da obstaja le en težji poklic od igralca, in to je igralka. Poleg naporenega urnika in zahtevnega usklajevanja zasebnega in profesionalnega življenja je tu še diktat večne mladosti in lepote. Veliko igralk se odloči za plastične operacije. Vi ste sicer zelo mladostni in vitalni, toda sivih las ne zakrivate. Glede tega ste med igralkami bela vrana.

Fizična vzdržljivost je v našem poklicu nujna. Časi niso taki, da bi se lahko zapustil. Mentalno, telesno in emocionalno moraš biti zdrav, da zdržiš te napore. Vse, kar vlagaš vase, se ti vrača. Igralstvo je eden od poklicev, s katerimi se lahko oplajaš.

Moje veliko veselje in zanimanje je duhovnost. Če se s tem ukvarjaš, si moraš tudi z egom pošteno pogledati v oči, drugače ne gre.

Imam to srečo, da mi za zdaj pri predstavah pomagajo lasulje in ličila, če bi vloga to zahtevala, pa bi si konec koncev lase lahko pobarvala. Za zdaj ne čutim te potrebe in ne vem, zakaj bi morali biti vsi enaki. Ni treba, da smo si podobni kot jajce jajcu. Če potrebujejo kakšno fatalko, bodo vzeli drugo igralko. Če potrebujejo dobro igralko, ki je pač malo vrana, bodo pa mene vzeli. Tudi take potrebujemo. *(Smeh.)*

S prelevitvijo v fatalko nimate težav. V predstavi Jeklene magnolije, s katero zdaj nastopate v Kopru, blestite.

Tiste dame, razen ene, so že kar v letih, a se ne dajo. Tu pridejo prav pomagala, kot so push-up modrčki, ličila, lasulje in oblekice. Imam pa srečo, da imam obraz in telo, ki se ju da še tepo zrihtati. Resda ne morem biti originalna kraljica Viktorija, nje je bilo precej več od mene. Na slikah se mi zdi podobna stari Indijanki, ki so jo oblekli v angleško kraljico, pa je v finih oblačilih videti vsa nesrečna.

Časi za igralce niso lahki. Zaposlitev po diplomii ni več samoumevna, na svobodi pa je kruh tanek. Vi ste bili kar nekaj časa svobodna umetnica. Kako je »tam zunaj«? Se še da spodobno preživeti?

Težko je, ne samo mladim. Sama sem uveljavljeno ime, pa sem imela težave, in ne znam si predstavljati, kako je, če si na začetku poti. Včasih je bilo več vlog, več gostovanj in ne nazadnje so bili honorarji boljši. Zdaj je vse tako zminimalizirano, da umetniški par, tudi če si deli stanovanjske stroške, težko preživi. Želja narediti državljane sužnje kar uspeva. Meni so v zadnjem letu pomagala tri

gledališča oziroma tri ženske v gledališčih: Katja Pegan v Gledališču Koper s predstavama Vihar in Jeklene magnolije, Urška Alič z Dekliščino v Špas teatru, ki me je rešila, in seveda Barbara Hieng Samobor in celotna ekipa MGL-ja, ki nas je podprla s tem, da sem dobila tam službo. To so tri umetniške vodje, ki so mi resnično pomagale, pa v zameno niso dobile nič. No, dobile so mene in upam, da delo dobro opravljam. *(Nasmešek.)*

Trenutno vam dela ne manjka, saj nastopate v kar petih predstavah.

Res je, usklajevanje je včasih precejšen zalogaj ne le zame, tudi gledališča imajo težave. Z Mojco Partljič igrava v komediji Maoštja čuj, v Gledališču Koper igrava v Jeklenih magnolijah, v Lutkovnem gledališču nastopam v predstavi Nekoč, ko nas ni bilo več, ki je bila nagrajena z zlato paličico, v Špas teatru sem v Dekliščini, naredila pa sem tudi alternacijo v predstavi Barufe v Gledališču Koper.

V Mestnem gledališču ljubljanskem vas lahko vidimo v predstavi Orlando. V njej režiserske niti drži odlična Barbara Hieng Samobor. Sta že kdaj prej delali skupaj?

Libreto predstave, ki je nastala po romanu Virginie Wolf, je delo skladatelja Draga Ivanuše. Z režiserko Barbaro odlično sodelujeva. Dostej pa sva, zanimivo, skupaj delali samo enkrat, v Drami pri predstavi Don Juan ali Ljubezen do geometrije. V Orlando imam kar tri vloge, igrava dve kraljici, Elizabeto I. In Viktorijo, prav tako sem Lady R. Vse so na neki način zgodovinske osebe, toda v predstavi ne sledimo nujno zgodovinskim dogodkom. saj im tudi roman ne.

Kostumi v muzikalu so zelo razkošni. Je biti del vizualno tako bogate predstave za igralko večje zadovoljstvo, kot kadar pripravljate kaj bolj minimalističnega?

Kot igralki mi je všeč, da imam na voljo različne stvari in rekvizite, saj se tako na odru bolje znajdem. Če pa bi pet let delala same zgodovinske predstave, bi gotovo zahrepenela po čem drugačnem. Lepota našega poklica je ravno v tej pisanosti, v potapljanju v like iz različnih obdobij in družbenih slojev, kar ti omogoča raziskovanje na več področjih. Tako notranje bogatiš. Za Orlando denarja seveda ni bilo na pretek, kar je v teh časih normalno, tako da ima vsaka vloga samo en kostum, čeravno nastopa večkrat, in tudi vsaka oseba, ki nastopa v različnih časovnih obdobjih, v

Ljudje smo nagnjeni k ugodju. Bolečine nihče ne mara, vendar je del našega življenja. Kadar pride, moraš v njo ugrizniti, če ne, se ti prikrade za hrbet in postane še večja.

različnih stoletjih, ima samo en kostum, lahko pa se temu kaj doda ali odvzame.

Obe kraljici, ki ju upodabljate, sta bili veliki podpornici kulture. V elizabetinski dobi sta ustvarjala Shakespeare in Marlowe, kraljica Viktorija pa je bila ljubiteljica poezije in strastna zbirateljica umetnin. Bi glede na stanje v slovenski kulturi tudi v Sloveniji potrebovali razsvetljeno absolutistko, ki podpira umetnost?

Stanje v kulturi je odraz, da živimo v materialnem svetu, kjer sta kultura in duhovnost namenoma odrinjeni, da se ne bi ljudje slučajno preveč razsvetlili. Zavedanje je nalašč ohranjeno na nivoju, na kakršnem je. Za vsakega od nas je izziv in odgovornost, da pomagamo napredu.

Gledalce očitno bolj kot zahtevni žanri zanimajo lahkotne komedije.

MGL ima veliko abonmajev in predstave hodi gledat ogromno ljudi, tako da se mi vse ne zdi tako črno. Imajo zvesto publiko, ki so jo v preteklih desetletjih gledališko vzgojili. Ko vidim, koliko ljudi nas pride gledat, čutim veliko odgovornost in dolžnost, da dam od sebe najboljše. Delam pa tudi komercialne predstave. Nekatere morda nimajo posebne globine, znajo pa ilustrativno prikazati odnose med spoloma ali znotraj istega spola. Recimo predstava Dekliščina je napisana zelo brihtno in nasmeje ljudi, kar je konec koncev tudi doprinos. Za igralca je fino, če se nahrani na eni in na drugi strani, seveda pa ne smemo pozabiti, da je treba nahraniti tudi igralčev ego. Tukaj pa imamo vsi v rokah velike žlice.

Ko ravno omenjate ego, nikoli se mi ni zdelo, da bi vaš zelo silil v ospredje.

Ego je mojster v tem, da se skriva. Če mu pomagam, sva oba zadovoljna. (Nasmešek.) Moje veliko veselje in zanimanje je duhovnost. Če se s tem ukvarjaš, si moraš tudi z egom pošteno pogledati v oči, drugače ne gre.

Pred časom smo vas občudovali v glavni vlogi v filmu Mama Igorja Škafarja. Menda je bilo snemanje čisto posebna izkušnja, saj sploh niste poznali scenarija.

Režiserju sem morala povsem zaupati. Mama je bila njegova poezija, h kateri smo doprinašali. Za igralca je lahko kar zahtevno, če nima opornih točk, je bila pa tudi zelo zanimiva izkušnja. Sicer nisem pristaš improvizacij, vendarle pa je to lažje v filmu, v gledališču si tega ne moreš privoščiti, ker so zraven kolegi. Tukaj je delovalo, čeprav sem bila vmes nekajkrat v hudi stiski. Čutiš se odgovornega za vlogo, pa ne veš, kam točno ta pelje. Snemanje ni bilo kronološko, tekst sem dobila tik pred prizorom, poleg tega je bil v italijanščini. Včasih je bilo precej stresno, nekajkrat sem tudi jokala, toda verjetno je tak način dela prinesel impulze, ki jih sicer ne bi bilo. Na koncu sem bila z rezultatom zadovoljna.

V tem trenutku sem vesela, da bosta zmogla izpeljati to šolsko leto, potem pa gremo naprej.

Omenjeni film je prejel številna priznanja in nagrade. Se vam obeta še kakšna filmska vloga?

Maja bom imela čisto majhno vlogo v filmu Bik, snemanje bo trajalo le en dan. Režiser Bojan Labovič me je videl v vlogi gospe, ki si prizadeva, da pobeglega bika ne bi usmrtili. Simpatična vloga. V filmskih vlogah uživam, čeprav so pri nas redko posejane. Zanimiv izziv je bilo tudi lansko snemanje nadaljevanke Česnovi in kar žal mi je bilo, ker se je zaključilo, ravno ko se je moj lik začel razvijati.

Ljubezen do igre in dar zanjo se očitno dedujeta. Vaš mlajši sin je pred dvema letoma že igral v predstavi Dunsinane v MGL-ju in

je menda trdno prepričan, da bo igralec. Kaj mislite o tem, podpirate njegovo poklicno izbiro?

Seveda jo, vsak si izbere svojo pot. Zaenkrat je Tosja res prepričan, da bo igralec, sicer na svoj način, in je tudi nadarjen, oba sta. Starejši sin je umetnik in zaključuje oblikovno šolo. Videti bomo, kako se bosta odločila, zdaj se mi zdi pomembno, da delata na sebi. V tem trenutku sem vesela, da bosta zmogla izpeljati to šolsko leto, potem pa gremo naprej.

Že vrsto let ste veganka. Je bila sprememba načina prehranjevanja posledica hude bolezni, zaradi katere ste pred leti skoraj umrli?

Nekatere stvari sem gotovo nosila s seboj že prej, pa se jih nisem zavedala, taka stvar ti pa pokaže vrata, ki jih prej nisi videl, in potem je na tebi, ali jih boš odprl ali ne. Včasih gre s tvojim privoljenjem in zanimanjem, včasih pa te v spremembo prisilita bolezen ali izguba nekoga ali nečesa. Ljudje smo nagnjeni k ugodju. Bolečine nihče ne mara, vendar je del našega življenja. Kadar pride, moraš v njo ugrizniti, če ne, se ti prikrade za hrbet in postane še večja. Zato pravijo: kar ne ubije, krepi.

Z roko v roki z zdravim prehranjevanjem gre tudi ekološka ozaveščenost. Verjetno vam nakupi hrane, ki ni vsaj dvakrat ovita v plastiko, vzamejo precej časa.

Če ne razmišljam le o sebi, ampak tudi o nižjih bitjih, o živalih, rastlinah, mineralih, moramo kot najbolj razvita bitja skrbeti tudi zanje. To je naša odgovornost, naša dolžnost. Pri hrani se mi zdi najprej pomembno, kakšno je bilo seme. Da ni gensko spremenjeno. Če je seme zdravo, ima v sebi energijsko moč in sadež takega semena te s to močjo nahrani. Ima čvrstost, ki jo potrebuje ob neurju. Naslednje, kar je pomembno, je, kako se hrana prideluje (da ni gensko spremenjena), kakšno je spravilo, kako jo obdelamo in v kakšnem stanju jo zaužijemo. Ni mi škoda plačati več, da dobro jem in da podprem tiste, ki delajo v dobrobit človeštva in sveta. Imam tudi svoj vrt, sem biodinamični vrtničkar. Lani mi sicer ni

uspelo pridelati skoraj nič, letos pa se nadajam boljše letine. Pomembno se mi zdi čuvati Zemljo in ji vračati, kar nam daje.

Se vas ob pogledu na preostalih 99 odstotkov prebivalcev tega planeta, ki niti približno ne živijo tako, ne poloti obup?

Ne, ko imaš to zavedanje, mu slediš. Tega ne delam zanalašč ali ker bi to bila modna muha, tako ravnam iz notranje nuje. Lepo je, ko vidim, koliko nas je. Veliko jih je, ki so še mnogo bolj zavedajoči kot jaz. Verjamem, da se je v našem materialnem svetu težko odločiti za spremembe, ampak upam, da bomo toliko močni, da bomo dosegli napredek in bo lahko vsak od nas postal človek z veliko začetnico.

Poskušate bližnje in znance kdaj prepričati, naj spremenijo svoja ravnanja?

Včasih mi še kaj uide, toda sčasoma se naučiš, da poveš, ko te vprašajo, in deluješ kot zgled, po svojih zmogljivostih. Morda to koga spodbudi. Otroka lahko učiš, ne moreš ga pa prisiliti. Samo ozaveščen človek ne misli le na lastno rit.

Vaša sinova Gal in Tosja na začetku nista bila navdušena nad vašim veganstvom. Sta zdaj že kaj bolj odprta za zelenjavne jedi?

Sta, velikokrat kaj pojedata, vendar ju z ničimer ne silim. Meso pa jima res nikoli ne pripravljam, meso sem že kot otrok težko dajala celo psu in sem to prepustila mami. Na srečo je mama razumela, da se mi meso upira, in me ni z njim nikoli silila. Je pa treba vedeti, da smo ljudje različni. Meso nosi v sebi kvalitete, ki jih morda nekdo potrebuje. Ni univerzalnih pravil, vsekakor pa sta problematična naš odnos do živali in način, kako njihovo meso pride na krožnik. Meso je prepojeno z antibiotiki, poleg tega živinoreja zelo posega v naravo. Nekje sem prebrala, da je hamburger za dolar stal naš planet veliko več, in ta škoda se ne bo nikoli popravila. Sečnja gozdov in onesnaževanje vode bosta še hud problem na planetu. Mislim, da se dosti ljudi s tem noče ukvarjati, da ne bi izgubili svojega ugodja.

Ko sva se pogovarjali pred leti, ste bili optimistični, da planeta vendarle ne bomo uničili. Ste še takšnega mnenja?

Mislim, da gori rdeči alarm. Planet bo uničen, mi pa bomo nosili odgovornost. Ne verjamem, da se naša odgovornost konča z našo smrtjo. Kot duhovna bitja smo odgovorni za svoja dejanja. Ne onemogočamo le napredka človeštva, ampak tudi drugih bivajočih na planetu. Mislim, da res spimo in da se ogromno ljudi ne sprašuje, niti kaj je na krožniku niti kaj delamo, mislimo, rečemo. Ne razmišljamo o sebi, kaj šele da bi razmišljali o drugih ljudeh ali celo o drugih živih bitjih. Vsako leto zaradi objestnosti ali zaradi pohlepa iztrebimo več živalskih vrst, nazadnje smo brali o smrti zadnjega belega nosoroga. Tudi jaz nisem idealna in ne morem reči, da nisem nič kriva, vem pa, kaj zmorem, in se v tej smeri trudim.